

Ekspertyza ekonomiczna **– narzędzie w podejmowaniu decyzji** **w zakresie gospodarki leśnej**

dr inż. Emilia Wysocka-Fijorek
Zakład Zarządzania Zasobami Leśnymi
Instytut Badawczy Leśnictwa

EO-2717-19/13 z dnia 7 marca 2013 r.

Lasy w coraz większym stopniu obciążane są kosztami ochrony przyrody, zagospodarowania rekreacyjnego, a także certyfikacji.

W konsekwencji obserwuje się wzrost kosztów i ograniczeń w prowadzeniu gospodarki leśnej, wzrasta także nacisk na różne funkcje społeczne i środowiskowe, w związku z czym dochody uzyskiwane ze sprzedaży drewna zmniejszają się.

Przesłanki do podjęcia badań

First
Nations
Forestry
Program

Forestry Business Planning Guide

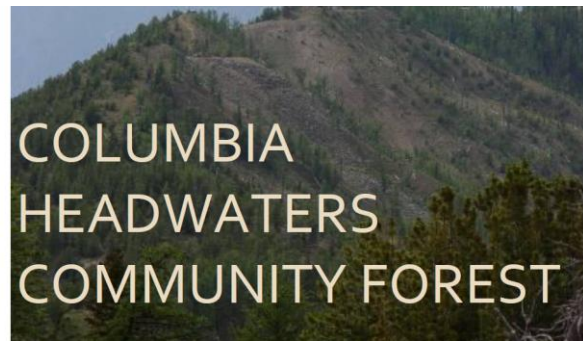

West Munster BAU (Business Area Unit) Strategic Plan

Sponsored by:
First Nations Forestry Program
Canadian Forest Service
Natural Resources Canada

506 West Burnside Road
Victoria, B.C. V8Z 1M5
Phone: (250) 363-0600
FAX: (250) 363-0775
WEB: www.pfc.forestry.ca

Natural Resources Canada / Ressources naturelles Canada
Canadian Forest Service / Service canadien des forêts

2011-2015

June 2011

Business Plan

BUSINESS PLAN 2009-2014

Zgodnie z zapisami Instrukcji w planie urządzenia lasu powinno się opracowywać „charakterystykę warunków ekonomicznych gospodarki leśnej oraz prognozę spodziewanego wyniku ekonomicznego”, ponadto Instrukcja daje możliwość sporządzania ekspertyzy ekonomicznej do planu urządzenia lasu w formie szczegółowej prognozy jako odrębnego opracowania (§118 IUL t. 1).

Cel analiz ekonomicznych

Podstawowym celem ekspertyzy ekonomicznej jest **określenie ekonomicznych uwarunkowań realizacji planu urządzenia lasu nadleśnictwa na podstawie syntetycznej analizy wyników gospodarki przeszłej z uwzględnieniem aktualnego stanu gospodarki leśnej w ustawowo przyjętej średniokresowej perspektywie planowania zadań gospodarczych.**

Założenia metodyczne

Główne elementy ekspertyzy:

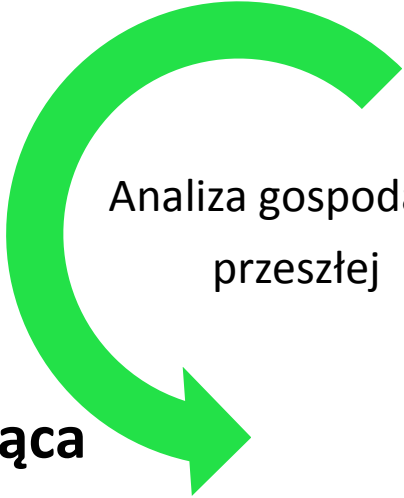
Dodatkowym elementem ekspertyzy jest analiza względnie utraconych korzyści – kosztów alternatywnych.

Charakterystyka
gospodarstwa
leśnego

Charakterystyka nadleśnictwa, ze szczególnym zwróceniem uwagi na elementy różnicujące je od innych jednostek w RDLP obejmująca m. in.:

- 1. strukturę powierzchni leśnej,**
- 2. zapas i zasobność,**
- 3. etat cięć i użytkowania zapasu,**
- 4. intensywność użytkowania.**

Analiza gospodarki
przeszłej

Przegląd dotychczasowej gospodarki obejmująca szczegółowy opis i przegląd najważniejszych wydarzeń przyrodniczych i gospodarczych, jakie miały miejsce w minionej dekadzie oraz analiza porównawcza nadleśnictwa, które stanowią będą podstawę do formułowania wniosków i zaleceń na okres obowiązywania nowego planu urządzenia lasu.

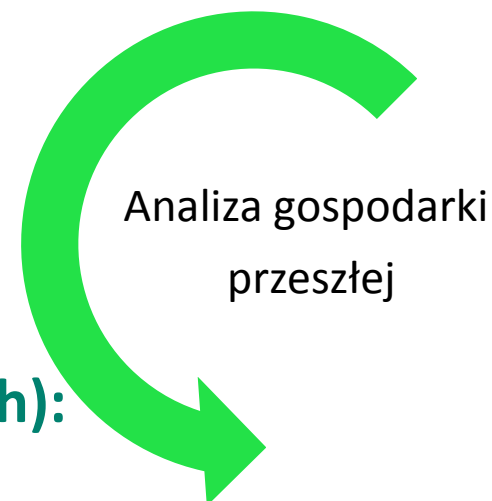
Dane podstawowe

(analiza danych podstawowych nieprzetworzonych):

- przychody
- koszty
- informacja rzeczowa

Analiza wybranych parametrów w odniesieniu do:

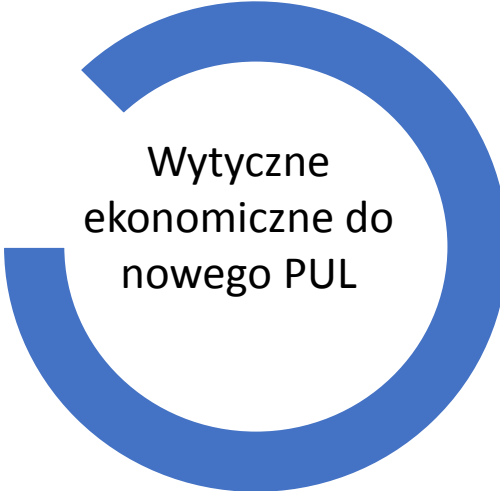
- powierzchni leśnej
- rozmiaru pozyskania drewna
- inne

Z Systemu informatycznego Lasów Państwowych pobierane są dane dotyczące m.in.:

- Kosztów i przychodów
- Sprzedaży drewna
- Zagospodarowania lasu
- Zatrudnienia i płac
- Działalności ubocznej i dodatkowej
- Zarządzenia infrastrukturą
- Rynku i marketing
- Innych zagadnień charakterystycznych dla nadleśnictwa
- Utrzymania nadzoru nad lasami innych własności
- Przepływów środków funduszu leśnego
- Pozaprodukcyjnych funkcje lasu

Wytyczne
ekonomiczne do
nowego PUL

Podstawowe informacje niezbędne do opracowania prognozy kosztów, przychodów oraz wyniku finansowego nadleśnictwa na najbliższy okres zawarte są w planie urządzenia lasu, który określa m.in.: wielkości pozyskania drewna co bezpośrednio rzutuje na rozmiar przychodów.

Prognoza zmian wartości poszczególnych grup kosztów i przychodów odbywa się w trzech wariantach:

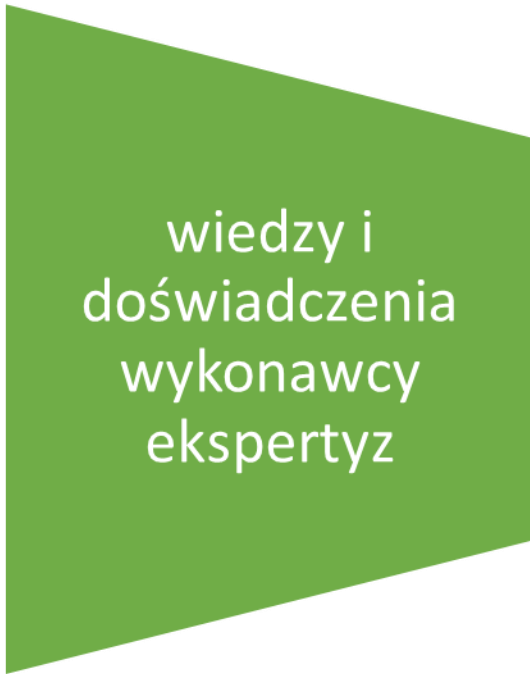
Wytyczne
ekonomiczne do
nowego PUL

danych z
ostatniego roku

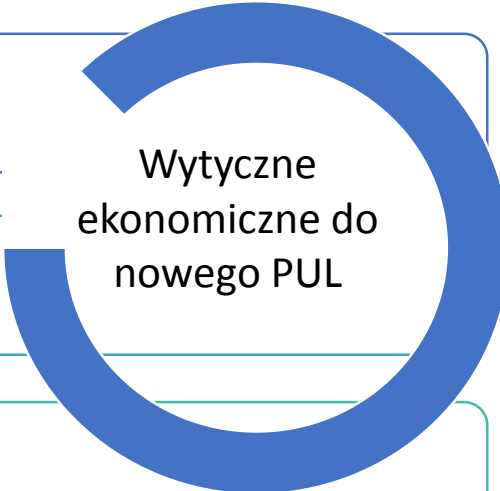
danych z trzech
ostatnich lat

wiedzy i
doświadczenia
wykonawcy
ekspertyz

Wytyczne ekonomiczne do nowego planu urządzenia lasu

- analiza SWOT
- ocena potrzeb inwestycyjnych
- powiązania organizacyjne i ekonomiczne
- ocena stanu infrastruktury i określenie kierunków jej rozwoju
- przepływy funduszu leśnego
- oszacowanie skali dochodowości lub deficytowości

Wytyczne
ekonomiczne do
nowego PUL

Ilościowy próg rentowności

$$BEP_i = \frac{K_s}{c - k_{jz}}$$

K_s – koszty stałe ($K_s = K_a + K_p - K_{sp} + K_u - S$)

c – średnia cena drewna w nadleśnictwie

k_{jz} – koszty jednostkowe zmienne

Wytyczne
ekonomiczne do
nowego PUL

Wartościowy próg rentowności

$$BEP_w = BEP_i * c$$

Kryteria wyboru nadleśnictw porównawczych

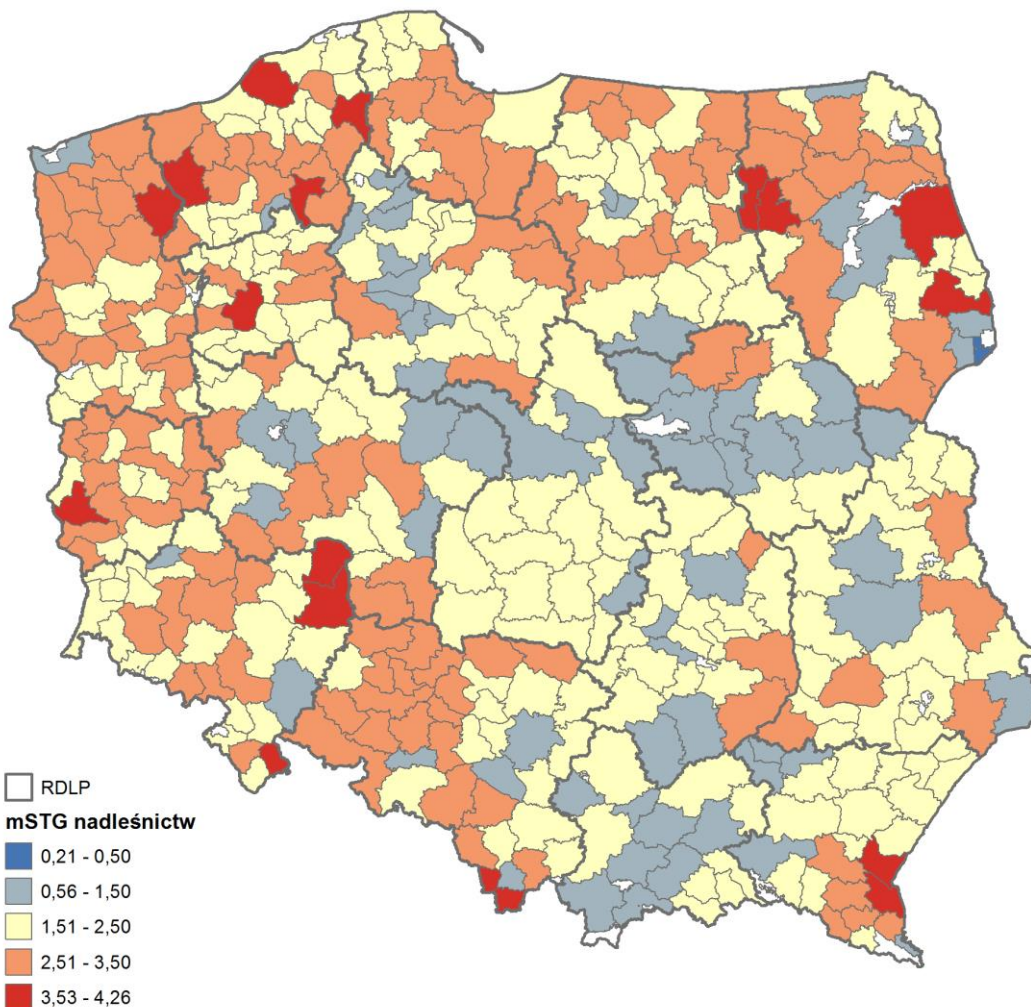
Nadleśnictwo prezentowane jest na tle wybranych 4 jednostek.

Analiza gospodarki
przeszłej

Benchmarking jest procesem porównywania własnej firmy – nadleśnictwa z innymi nadleśnictwami, w celu ustalenia jaki jest stan obecny i czy potrzebna jest jakaś zmiana.

Analiza warunków funkcjonowania nadleśnictwa prowadzona jest dla nadleśnictwa w perspektywie 10-letniej.

Wskaźnik stopni trudności gospodarowania (zwany „mały STG“):

- powierzchnia przeliczeniowa siedlisk,
- przeliczeniowa wielkość pozyskania jako 1/10 etatu,
- przeliczeniowa wielkość zadań hodowlanych.

Tabele A:

Nadleśnictwo – nadleśnictwa, którego dotyczy analiza.

RDLP „1” – o pierwszej najbliższej wartości wskaźnika STG do wartości analizowanego nadleśnictwa.

RDLP „2” – o drugiej najbliższej wartości wskaźnika STG do wartości analizowanego nadleśnictwa.

RDLP „A” – o najniższej wartości wskaźnika STG w RDLP.

RDLP „B” – o najwyższej wartości wskaźnika STG w RDLP.

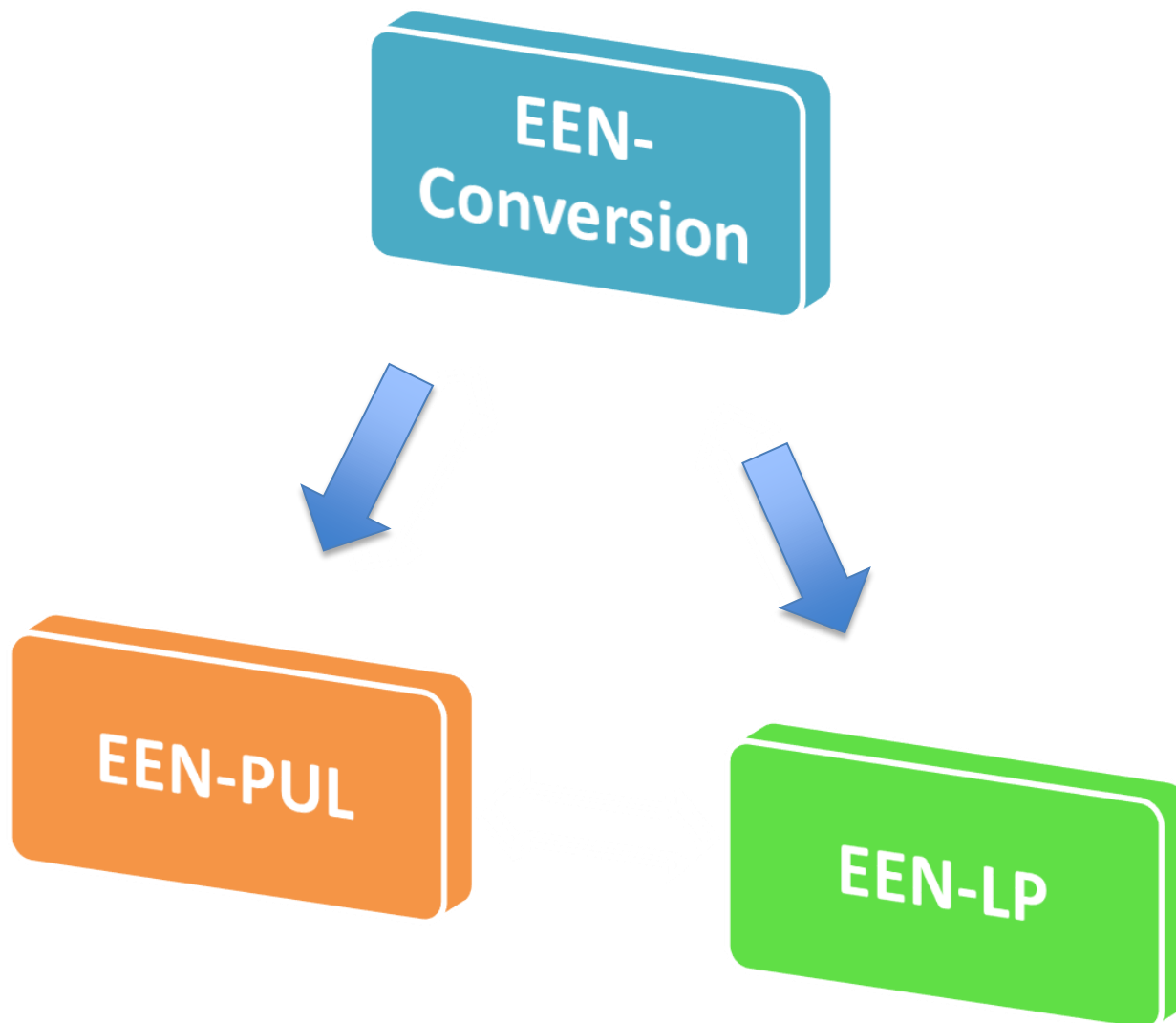
W tabelach B zestawiane są dane do 10-lat wstecz dotyczące analizowanego nadleśnictwa.

Komisja Założeń EEN może podjąć decyzje o zmianie nadleśnictw porównawczych. Zmiana taka musi zostać uzasadniona a uzasadnienie zapisane w protokole z posiedzenia KZ EEN.

Narzędzia wspomagające tworzenie ekspertyz ekonomicznych

Narzędzia wspomagające tworzenie ekspertyz ekonomicznych

EEN – Konwersja

EEN-Konwersja

Plik Pomoc

Kod analizowanego nadleśnictwa: ! Rok analizy: !

Kod nadleśnictwa porównawczego 1: ! Kod nadleśnictwa porównawczego 2: !

Kod nadleśnictwa porównawczego A: ! Kod nadleśnictwa porównawczego B: !

Ścieżka do folderu z plikami XLSX: ! ...

EEN-Konwersja

Plik Pomoc

Kod analizowanego nadleśnictwa: Rok analizy:

Kod nadleśnictwa porównawczego 1: Kod nadleśnictwa porównawczego 2:

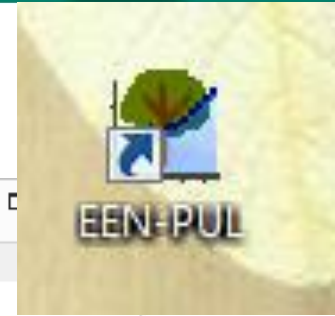
Kod nadleśnictwa porównawczego A: Kod nadleśnictwa porównawczego B:

Ścieżka do folderu z plikami XLSX: ...

Utwórz plik EEN

EEN – PUL

 EEN-PUL

Plik Pomoc

Ścieżka do pliku z danymi

Wczytano dane dla nadleśnictwa:

Ostatni rok w danych wczytanych z pliku:

Nadleśnictwa porównawcze:

Ścieżka do folderu z wynikami

Lista zestawień do AGP

- Tabele 1 - 3 Charakterystyka nadleśnictwa (szablony)
- Tabele dla analizowanego nadleśnictwa oraz nadleśnictw porównawczych (tabele A)
- Tabele dla analizowanego nadleśnictwa (tabele B)

EEN – PUL

EEN-PUL

Uzupełnij powierzchnię

Plik Pomoc

Ścieżka do pliku z danymi

C:\IBL-Ekspertyzy_Ekonomiczne\probki\0236_2014.een

Wczytano dane dla nadleśnictwa: 02-36

Ostatni rok w danych wczytanych z pliku: 2014

Nadleśnictwa porównawcze: 02-09 (1), 02-10 (2), 02-28 (A), 02-34 (B)

Podano pełną informację o powierzchni leśnej dla nadl. 02-36 w ramach okresu 2005-2014.

Ścieżka do folderu z wynikami

C:\IBL-Ekspertyzy_Ekonomiczne\probki

...

Lista zestawień do AGP

- Tabele 1 - 3 Charakterystyka nadleśnictwa (szablony)
- ▲ Tabele dla analizowanego nadleśnictwa oraz nadleśnictw porównawczych (tabele A)
  - Tabela 4 A Analiza kosztów i przychodów wg podstawowych rodzajów działalności w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 5 A Sprzedaż drewna w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 6 A Zagospodarowanie lasu w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 7 A Zatrudnienie i płace w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 8 A Działalność dodatkowa w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 8-1 A Analiza przychodów z gruntów ekonomicznych w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 9 A Gospodarka łowiecka w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 9-1 A Działalność finansowa w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 10 A Zarządzanie infrastrukturą w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 11 A Nadzór nad lasami niepaństwowymi w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 12 A Przepływy środków Funduszu Leśnego w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 13 A Edukacja przyrodniczo-leśna w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
  - Tabela 14 A Wybrane aspekty ochrony lasu i ochrony przyrody w analizowanym nadleśnictwie oraz nadleśnictwach porównawczych
- ▷ Tabele dla analizowanego nadleśnictwa (tabele B)

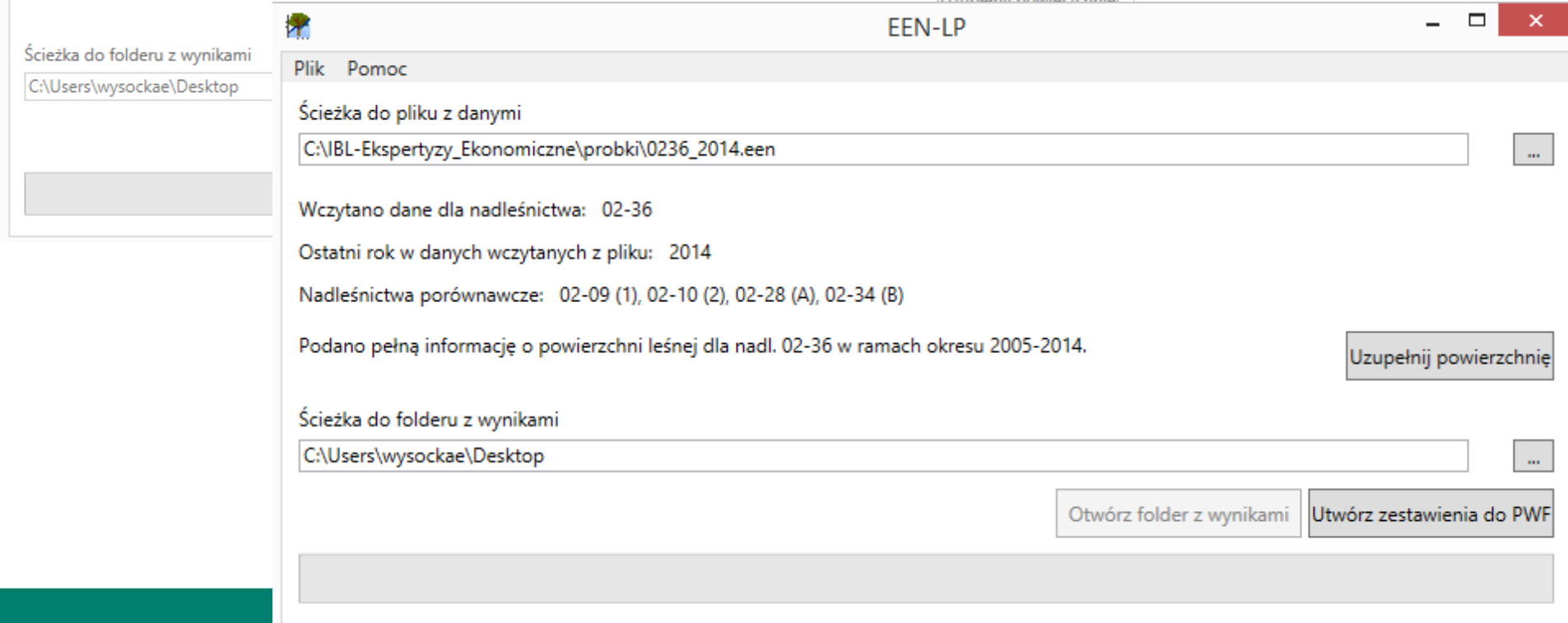
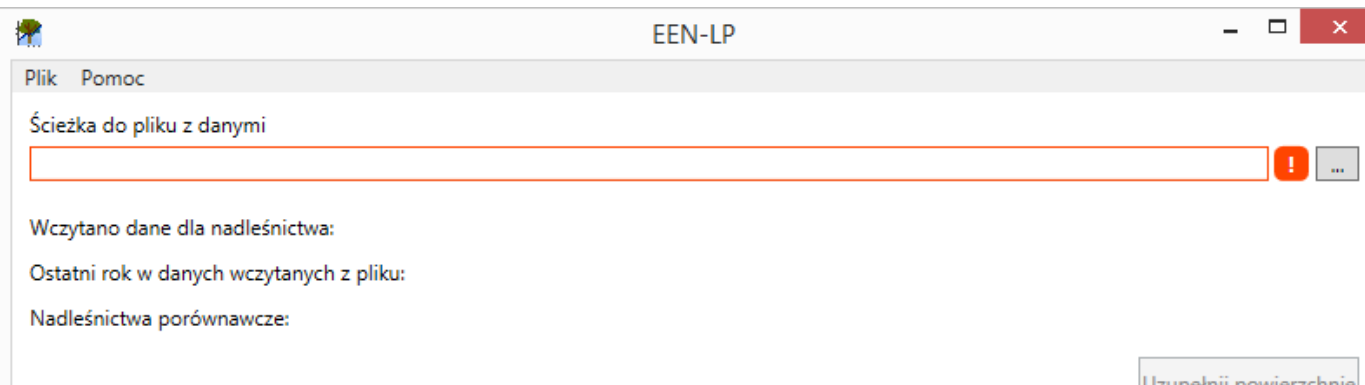

Otwórz folder z wynikami

Utwórz zestawienia do PWF

Utwórz zestawienia do AGP

EEN -LP

Wybrane wyniki

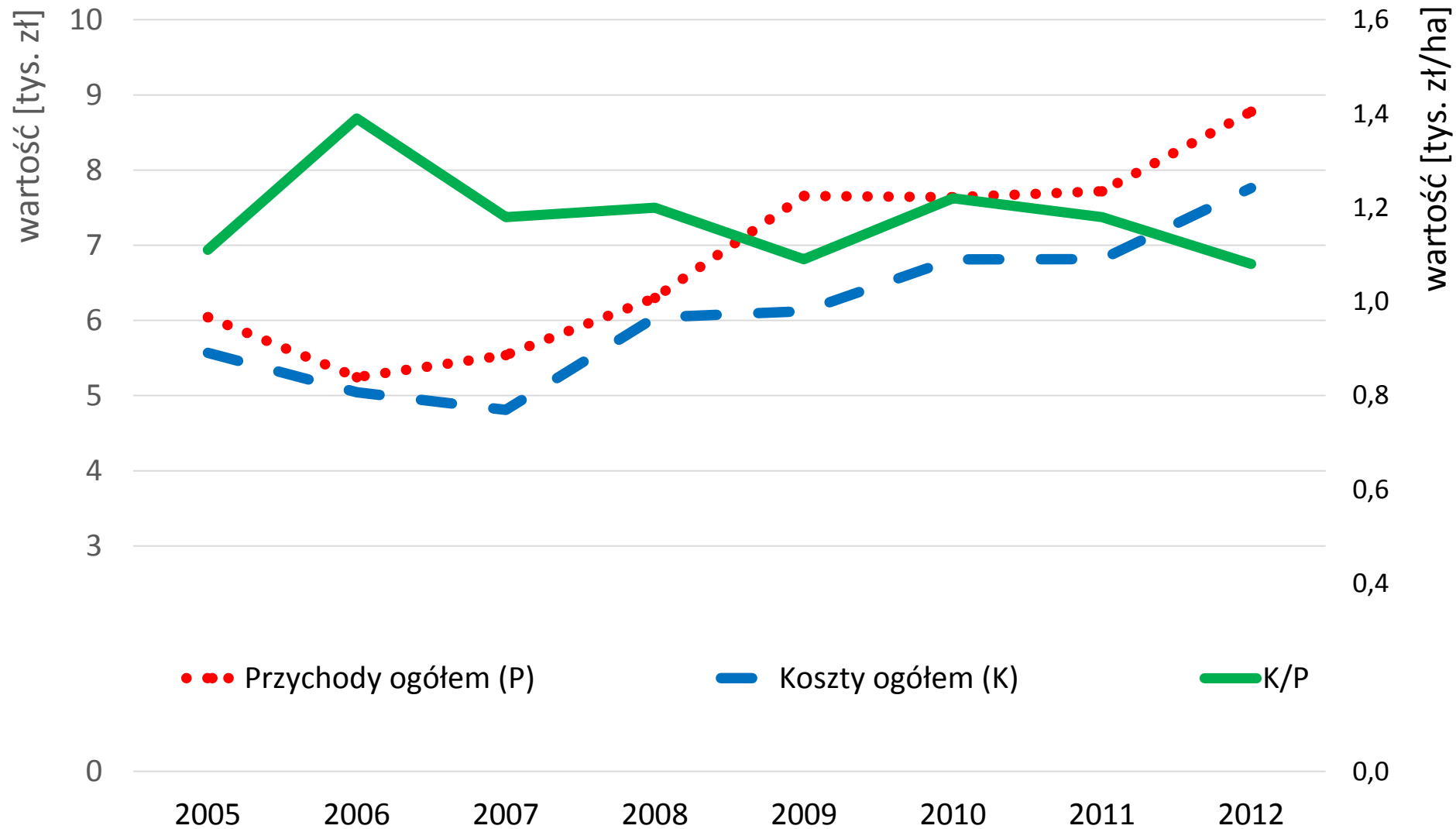
Charakterystyka
gospodarstwa
leśnego

Charakterystyka gospodarstwa leśnego

- Nadleśnictwo będące przedmiotem ekspertyzy ekonomicznej to jedno z 16 nadleśnictw Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie.
- Charakteryzuje się ono jedną z najmniejszych powierzchni w RDLP i PGL LP.
- Większość lasów jednostki to lasy ochronne.
- W poprzednim okresie planowania urządzeniowego Nadleśnictwo miało najniższy rozmiar użytkowania rębego w RDLP.
- W aktualnym planie urządzenia lasu (PUL) planowany rozmiar użytkowania jest zdecydowanie większy – o 42% – od etatu z poprzedniego PUL, niemniej jednak jest znacząco niższy od wartości średniej w RDLP.
- W aktualnym planie urządzenia lasu intensywność użytkowania zapasu w odniesieniu do zapasu Nadleśnictwa jest równa średniej dla RDLP, a przeliczona powierzchnią jest większa od średniej w RDLP.

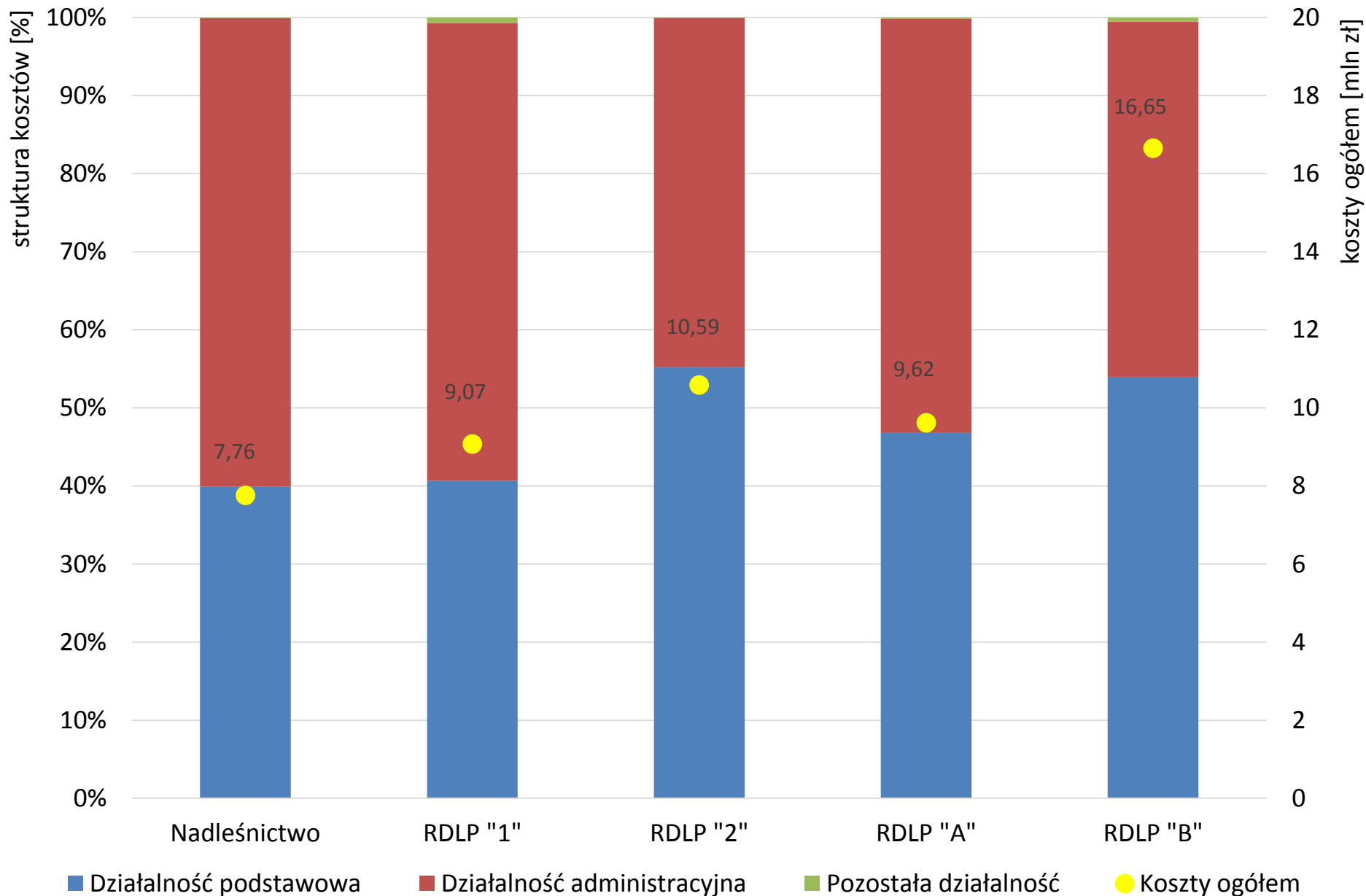

Analiza gospodarki przeszłej

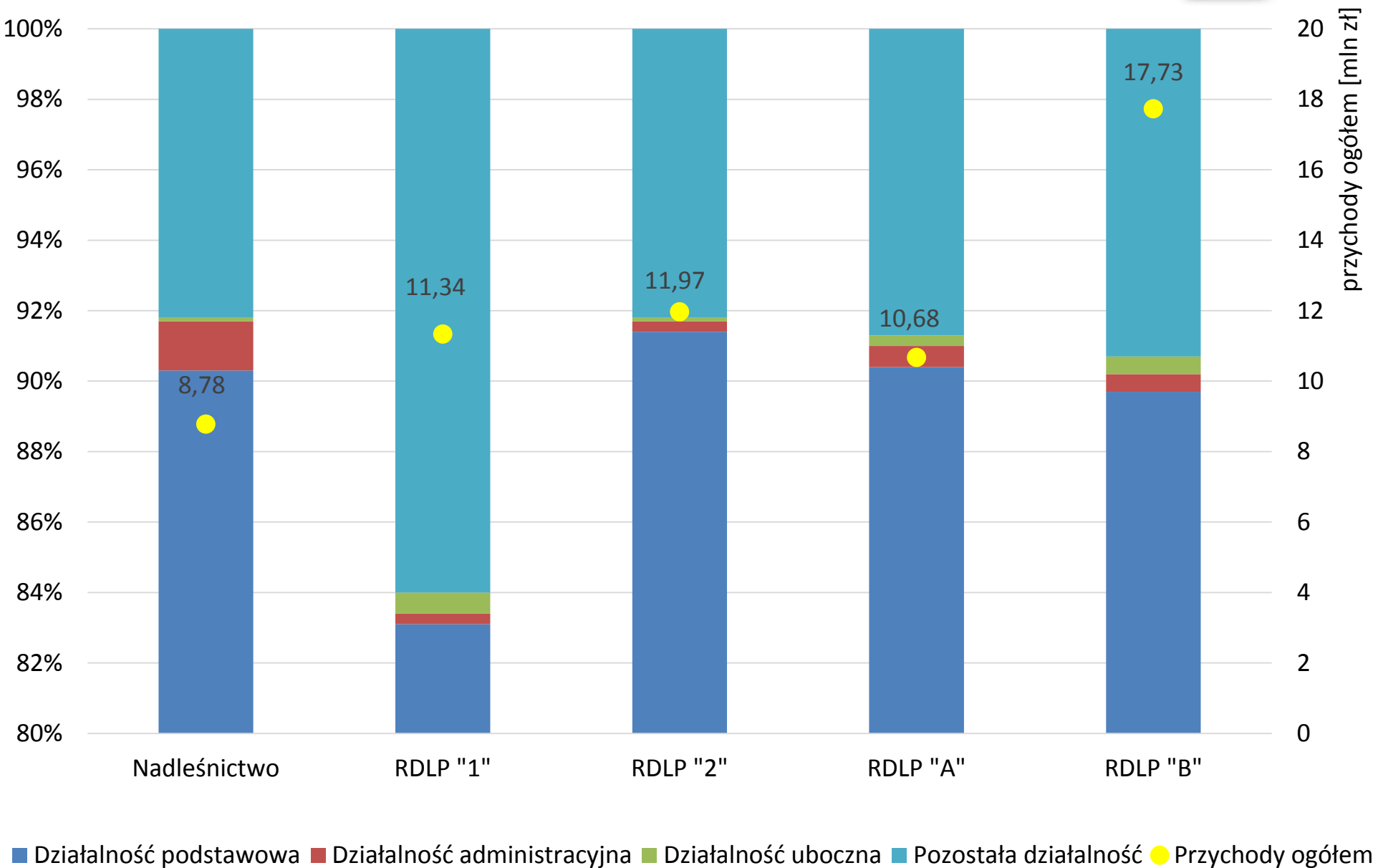

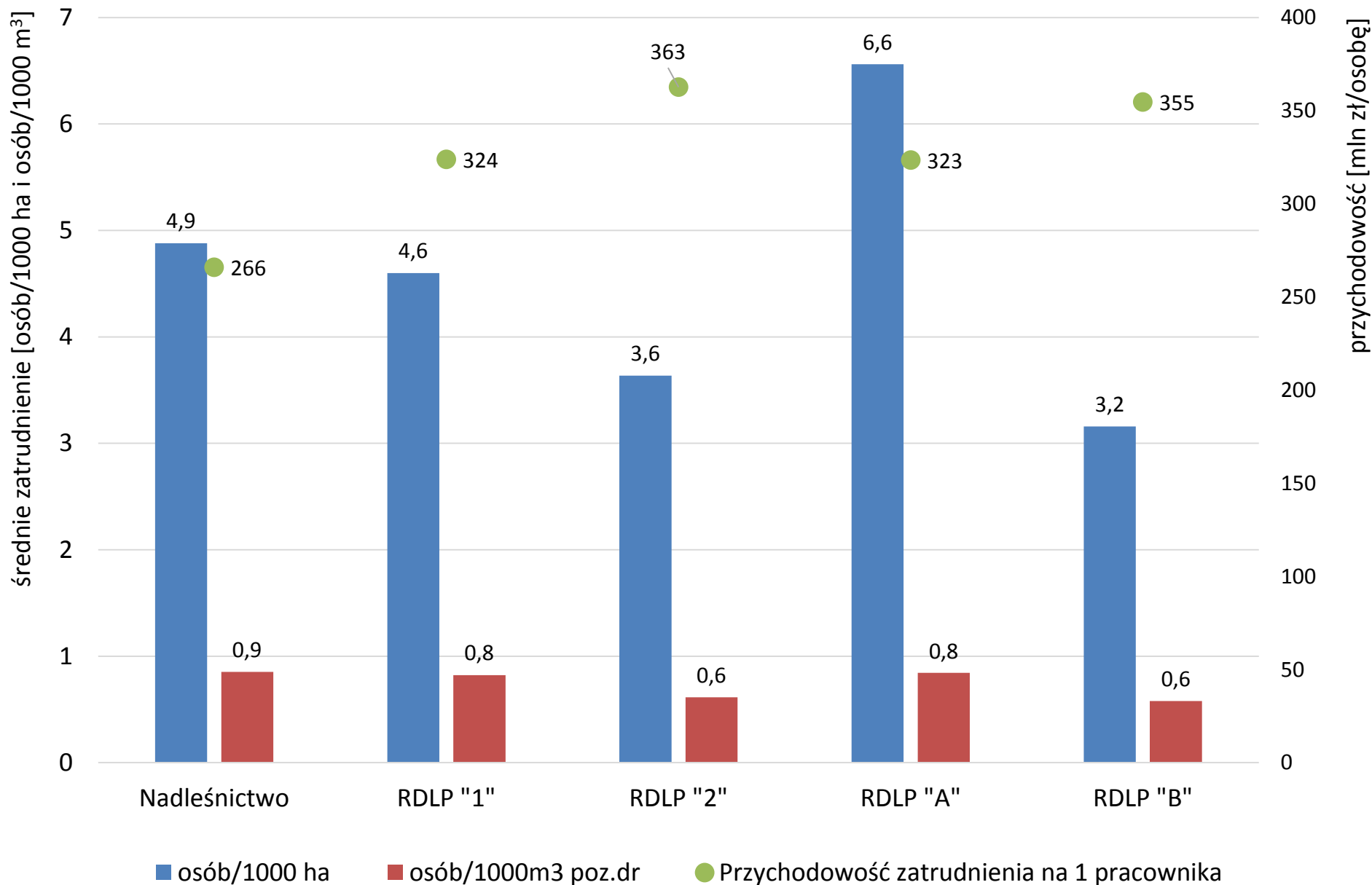
Wartość kosztów ogółem oraz struktura głównych grup kosztów

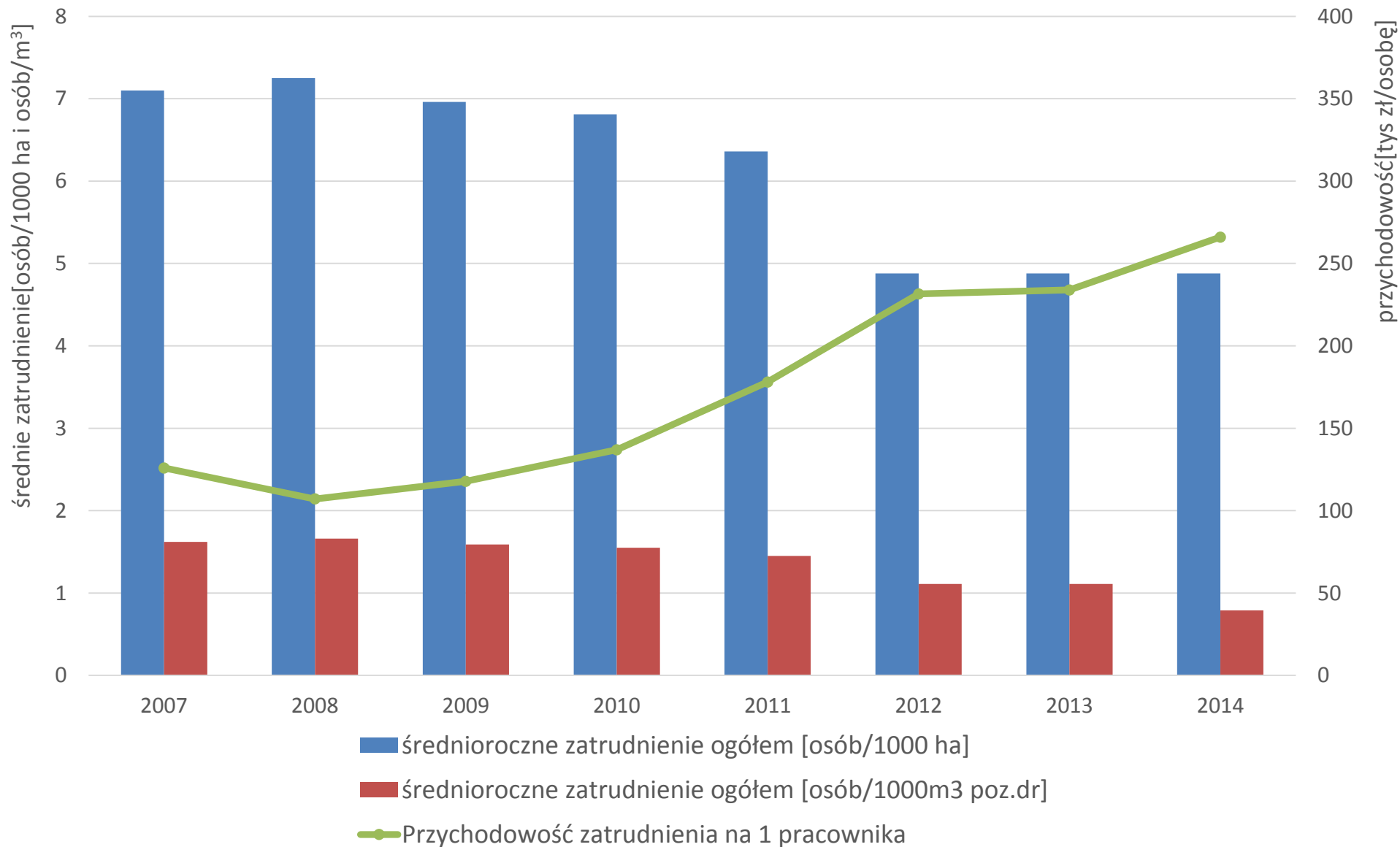
Wartość przychodów ogółem oraz struktura głównych grup przychodów

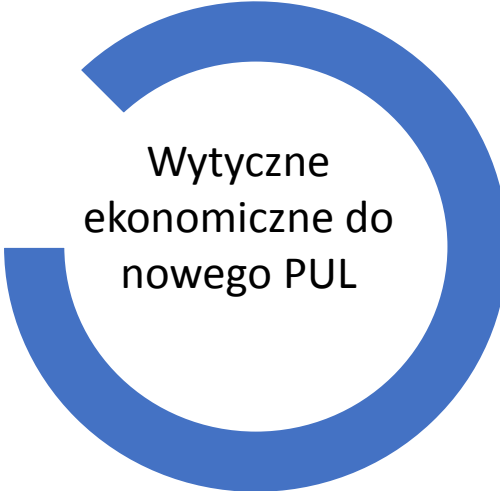

Średnie zatrudnienie oraz przychodowość zatrudnienia

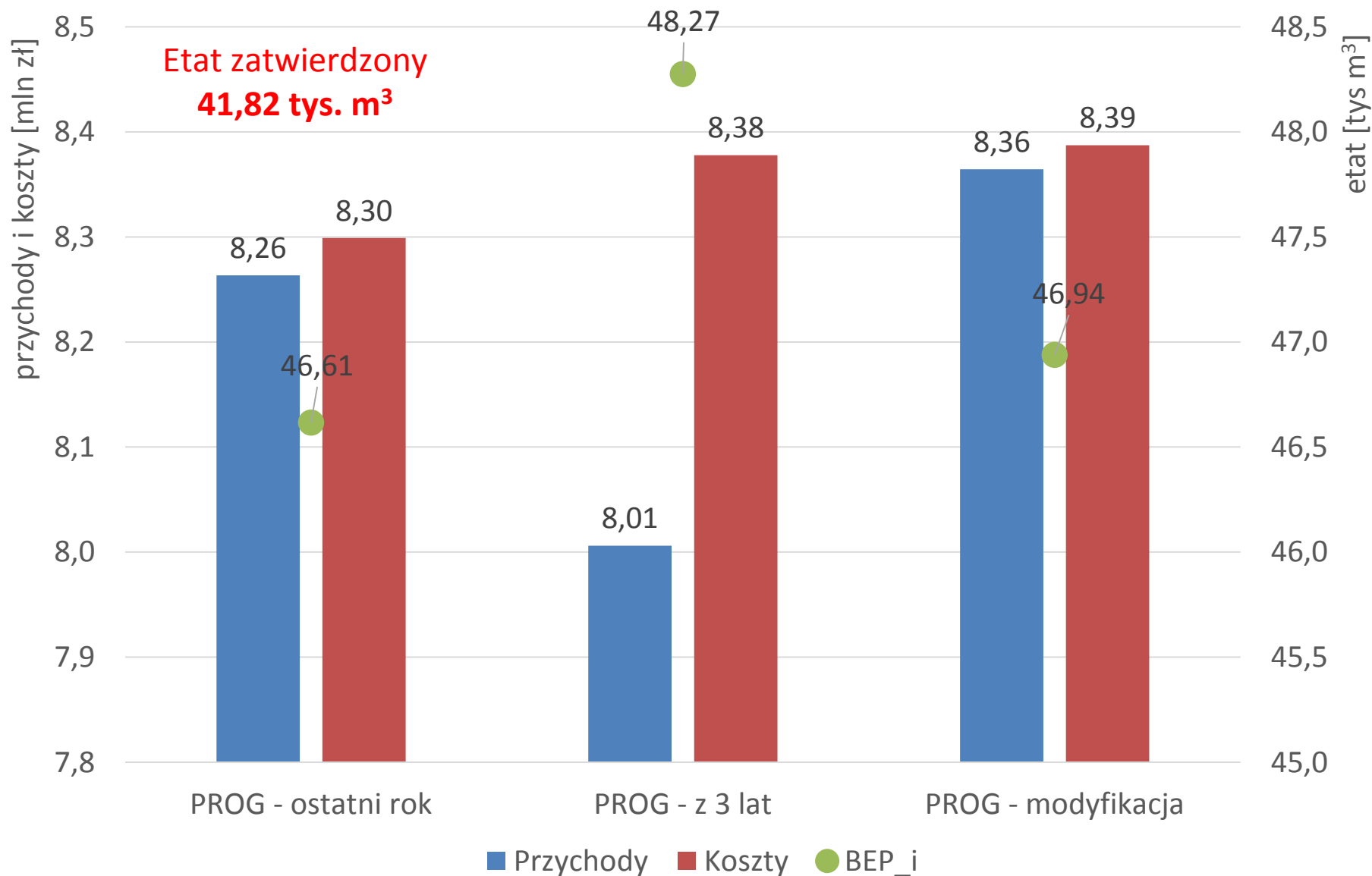
Średnie zatrudnienie oraz przychodowość zatrudnienia w Nadleśnictwie w latach 2007-2014

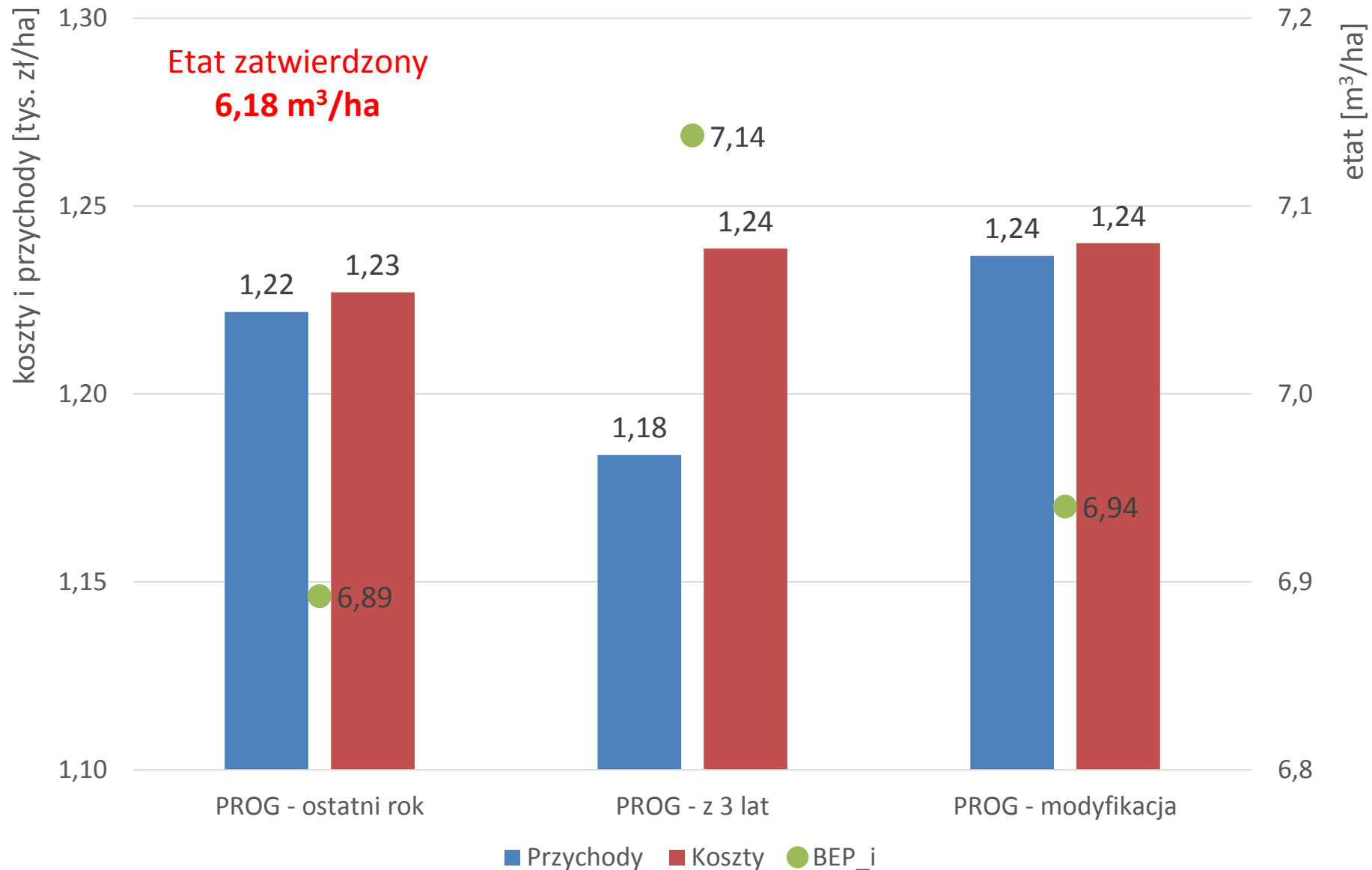

Wytyczne
ekonomiczne do
nowego PUL

Wytyczne ekonomiczne do nowego planu urządzenia lasu

Efekty projektu

Efekty projektu

Ekspertyza ekonomiczna dla nadleśnictwa:

- **powinna stanowić uzupełnienie planu urządzenia lasu (obok m.in. programu ochrony przyrody, optymalizacji sieci dróg leśnych),**
- **może stanowić narzędzie poprawy sprawności planowania na poziomie nadleśnictwa i RDLP,**
- **pozwoли śledzić dynamikę zjawisk ekonomicznych w jednostkach Lasów Państwowych,**
- **pośrednio może prowadzić do optymalizacji struktury funkcji lasu w nadleśnictwie,**
- **umożliwi analizę sytuacji nadleśnictwa w kontekście innych jednostek oraz działalności nadleśnictwa w 10-letniej perspektywie historycznej.**

Ekspertyza ekonomiczna będzie dawała możliwość analizy sytuacji nadleśnictwa w kontekście innych jednostek oraz analizy działalności nadleśnictwa w 10-letniej perspektywie historycznej.

Poprawa efektywności gospodarowania w nadleśnictwie możliwa jest po wyciągnięciu wniosków z niedociągnięć oraz sukcesów z przeszłości.

1. Wysocka-Fijorek E. 2018. **Analiza ekonomiczna gospodarki przeszłej w planie urzędzenia lasu.** *Sylwan w recenzji*
2. Wysocka-Fijorek E. 2018. **Analiza porównawcza w średniookresowym planowaniu ekonomicznym w leśnictwie.** *Sylwan w recenzji*
3. Wysocka-Fijorek E. 2018. **Metodyczne założenia analizy ekonomicznej gospodarki leśnej w planowaniu urzędzeniowym.** *Sylwan 162 (2): 91-100*
4. Wysocka-Fijorek E. 2016. **Analizy ekonomiczne w średniookresowym planowaniu leśnym.** *Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie Problemy Rolnictwa Światowego 16(XXXI), Zeszyt: 3, s: 382-392*
5. Wysocka-Fijorek E. 2015. **Zagadnienia ekonomiczne w planowaniu urzędzeniowym.** *Sylwan 159 (10): 872-879*
6. Wysocka-Fijorek E., Lachowicz H. 2018. **Zmiany cen, ilości i wartości surowca drzewnego sprzedawanego w Lasach Państwowych.** *Sylwan 162 (1):12-21*
7. *Kocel J., Kwiecień R., Wysocka-Fijorek E., Mionskowski M., Garbacz M. 2018. Określenie wielkości standardowych kosztów administracyjnych nadleśnictw na podstawie wskaźnika stopnia trudności gospodarowania. Sylwan 162 (2):101-109*

Ekspertyza ekonomiczna – narzędzie w podejmowaniu decyzji w zakresie gospodarki leśnej

dr inż. Emilia Wysocka-Fijorek

Zakład Zarządzania Zasobami Leśnymi

Instytut Badawczy Leśnictwa

E.Wysocka-Fijorek@ibles.waw.pl